

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 4 (47)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 4 (47). — Рівне: РДГУ, 2012. — 242 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем підготовки педагогічних кадрів для дошкільної освіти за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів для дошкільної освіти», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Педагогічним університетом імені комісії народної освіти (Краків, Польща), Інститутом психології імені Л. С. Віготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), Білоруським педагогічним університетом імені Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина), Кременецьким обласним гуманітарно-педагогічним інститутом імені Тараса Шевченка.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 1 від 31.08.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 06.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

- можливості професійного самовираження кожного учасника комунікативного процесу;
- прихованого управління ініціативою сторін спілкування;
- стимулювання нестандартних дій та інноваційного підходу до вирішення навчальних задач та досягнення прогнозованих результатів.

Реалізація цих умов створює ефект співпраці, розуміння й оцінювання одне одного, які стимулюють професійне зростання майбутніх учителів-філологів у педагогічній підготовці. Раціонально організований комунікативний аспект педагогічної підготовки сприяє тому, що навчальні цілі будуть особисто обрані студентами, способи дій усвідомленими, а знання-цінності та професійні смисли стануть результатом навчальної діяльності та самооцінки отриманих результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М., 1968. – С. 348
2. Кондрашова Л. В. Методика подготовки будущего учителя к педагогическому взаимодействию с учащимися : [учебное пособие для студентов пединститутов] / Л. В. Кондрашова. – М. : Прометей, 1990. – 159 с.
3. Рогов Е. И. Учитель как объект психологического исследования : пособие для школьных психологов по работе с учителем и педагогическим коллективом / Е. И. Рогов. – М. : Гуманит. Центр ВЛАДОС, 1998. – 496 с.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М., 1946. – С. 590
5. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Психология развития человека : Развитие субъективной реальности в онтогенезе : [учебное пособие для вузов] / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М. : Школьная Пресса, 2000. – 416 с.
6. Факторович А. А. Субъектно-педагогический менеджмент качества образовательного процесса в вузе / А. А. Факторович // Педагогика. – 2008. – № 10. – С. 54–61.
7. Шацкий С. Т. Бодрая жизнь / С. Т. Шацкий // Пед. соч. : в 4-х т. – М., 1962. – Т.1. – С. 423–424.

Резюме. В статье рассмотрено диалогическое взаимодействие преподавателя и студентов в процессе педагогической подготовки как методического инструментария ролевой перспективы в стратегии повышения качества педагогической подготовки будущих учителей-филологов.

Ключевые слова: ролевая перспектива, стратегия повышения качества педагогической подготовки, диалогическое взаимодействие.

The summary. Teacher and students' dialogic cooperation in the process of pedagogical training as the methodical instrument of the role perspective in the strategy of future teachers-philologists' pedagogical training quality raising is dealt with in the article.

Key words: role perspective, the strategy of pedagogical training quality raising, dialogic cooperation.

Одержано редакцією 01.09.2012 р.

УДК: 378.14:7

Л. А. ЯНЦУР

ХУДОЖНЯ ОСВІТА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЯК ОСНОВА КЕРІВНИЦТВА ОБРАЗОТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДОШКІЛЬНИКІВ

Резюме. У статті розкривається зміст художньої освіти майбутніх вихователів і її значення в керівництві образотворчою діяльністю дошкільників.

Ключові слова: художня освіта майбутніх вихователів, художнє виховання, засоби художньої виразності, види і жанри образотворчого мистецтва, живопис, пейзаж, натюрморт, портрет, графіка, книжкова ілюстрація, образотворча діяльність, малювання.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення в державі і відповідно в системі сучасної вищої освіти України формують нове соціальне замовлення щодо підготовки фахівців, які творчо мислять у своїй професійній сфері. Сьогодні статус дошкільного закладу перебуває у прямій залежності від якості знань, які він дає, а це безпосередньо залежить від тих, хто дає дошкільну освіту дітям – від вихователів. Тому необхідно удосконалювати підготовку спеціалістів для дошкільної освіти. Підготовка фахівців з дошкільного виховання стає у наш час досить актуальною проблемою вищої педагогічної освіти, специфіка якої полягає в тому, що особистісні якості педагога репродукуються у майбутньому в його вихованнях. Педагог повинен бути готовим створити такі умови для дітей, в яких могли б реалізуватися їх здібності. Сучасна школа недостатньо приділяє уваги художньому вихованню дітей. Художня освіта в переважній більшості випускників шкіл надзвичайно низька. Особливо це стосується образотворчого мистецтва. Адже цей предмет в основному читають не спеціалісти, а люди, які мають дуже поверхневі знання з цього виду мистецтва, самі не володіють в достатній мірі зображувальними вміннями і навичками.

Про це свідчать зустрічі зі студентами першого курсу за напрямом підготовки «Дошкільна освіта» на заняттях з «Основ образотворчого мистецтва і методики керівництва образотворчою діяльністю дітей».

Загальне знайомство зі студентами показує, що переважна більшість з них не мають елементарних знань про види і жанри образотворчого мистецтва, з кольорознавства, перспективної побудови малюнку, пропорцій фігури людини і т.п.; не володіють елементарними навичками роботи з основними матеріалами для малювання (олівці і пензлі). Окремі зі страхом включаються в образотворчу діяльність, так як ні разу не тримали в руках пензлик. Хоча весь цей обсяг знань і вмій вони повинні були отримати в школі.

Тому на перших заняттях намагаємося психологічно ввести студента у світ образотворчого мистецтва, викликати в нього бажання і потребу залучитися до цього виду діяльності. Обравши професію вихователя дітей дошкільного віку, слід усвідомити, що складовою фаху є глибока любов до дитини, розуміння потреб її духовного світу і грамотне, дбайливе супроводження її образотворчої діяльності, плекання феномену дитячої творчості. Для того, щоб стати успішним та отримати задоволення від процесу спілкування з дитиною у середовищі образотворчої діяльності, потрібна особлива фахова компетентність. А стати компетентним педагогом, успішним організатором і супроводжувачем образотворчої діяльності дитини можливо тоді, якщо:

– збагатиш свої уявлення про образотворче мистецтво, осмислиш його історію як джерело творчих пошуків змісту освітньої програми, розвивальних занять з дитиною;

– зацікавишся образотворчим мистецтвом як елементом культури людства, чинником розвитку особистості;

– оволодієш художньою практикою і зображувально-виражальними можливостями матеріалів, техніками зображення у різних видах образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративне мистецтво).

Художнє виховання сьогодні є пріоритетним в розвитку особистості дитини. Про це свідчить Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [1], у якому в освітній лінії «Дитина у світі культури» у змісті освіти, крім предметного світу, значне місце відведено світу мистецтва, зокрема його сприймання, ціннісне ставлення до мистецтва, художньо-продуктивна діяльність та художньо-продуктивна компетенція. Щоб забезпечити результати освітньої роботи, визначені у Базовому компоненті, педагог повинен бути художньо освіченою людиною. Так, для того, щоб сприйняти твір образотворчого мистецтва, необхідно знати засоби художньої виразності (в живописі це світло, колір, композиція, в скульптурі – об'єм, розмір, колір і фактура матеріалу, ритм, динаміка, деталізація, композиція і тощо); мати елементарні відомості з кольорознавства (розрізнити кольори основні і похідні, теплі і холодні, насичені і ненасичені), вирізнити просту аналогію між змістом твору і життям («Чи бачили ви в природі щось подібне на цю картину?»).

Ціннісне ставлення до творів мистецтва можливе тоді, коли дитина зможе розрізнити різні види і жанри образотворчого мистецтва, зокрема живопис різних жанрів (натюрморт, пейзаж, портрет, казково-билинний, побутовий), графіку (зокрема ілюстративну), скульптуру малих форм, декоративно-ужиткове мистецтво, яке поширене в побуті населення тієї місцевості, де проживає дитина (це одна із вимог добору творів декоративного мистецтва, визначена Н.Сакуліною), зокрема, українська вишивка, килимарство, петриківський і яворівський розписи, опішнянська, косівська кераміка та інше. Щоб у доступній формі донести це дітям, педагог повинен бути дуже добре обізнаний зі специфікою цих творів, знати їх характерні особливості. Тому в курсі з основ образотворчого мистецтва студенти отримують ці знання на лекціях і практичних заняттях та під час самостійної роботи. На лабораторних заняттях вони практично оволодівають навичками роботи з аквареллю і гуашшю, побудови натюрморту та передачі його об'єму в кольорі, малювання пейзажу за законами лінійної і повітряної перспективи, передачі пропорційних співвідношень основних частин тіла фігури людини, голови.

Обізнаність дітей з різними видами і жанрами образотворчого мистецтва буде сприяти появі у дошкільників інтересу до різних видів візуального мистецтва і бажання залучитися до художньо-продуктивної діяльності, зокрема образотворчої (малювання, ліплення, аплікації, конструювання). Для цього дитина повинна оволодіти певними технічними прийомами роботи з різними матеріалами, елементарною художньою майстерністю, створювати художній образ різними засобами і техніками і, можливо, творчо застосовувати виражальні можливості для реалізації свого задуму. І всім цим повинен добре оволодіти майбутній вихователь.

З усіх видів образотворчого мистецтва живопис є найскладнішим для сприймання дошкільниками. У дитячому садку він найчастіше представлений репродукціями картин. Дошкільнят можна ознайомлювати з такими жанрами живопису як натюрморт, пейзаж, портрет, казково-билинний та побутовий. Живопис натюрморту відкриває дитині очі на красу різних речей, що нас оточують. Художня суть пейзажу полягає в тому, що художник розкриває не тільки його красу, а й ставлення людини до природи. Портрет – складний жанр, що потребує глибокого проникнення в образ. Звичайно, великої глибини розуміння від дітей не вимагається. У сприйманні картин казково-билинного жанру за основу беруться враження від прочитаних казок. Твори цього жанру живопису не слід ототожнювати з ілюстративною графікою, коли одна казка може бути проілюстрована різними художниками. Твір живопису казково-билинного жанру виконаний одним художником і найчастіше представлений В. Васнецовим та М. Врубелем. Побутовий жанр розкриває життя, побут, традиції, звичаї, взаємини людей у різних життєвих ситуаціях.

Ознайомлення з художньою картиною як твором мистецтва, розвиток у дітей естетичних почуттів і сприймань вперше було представлено у дослідженні Н. Зубаревої [2], яка розкрила особливості сприймання старшими дошкільниками таких жанрів, як натюрморт і пейзаж, та намітила способи ознайомлення з ними. На думку Н. Зубаревої, ознайомлення дітей старшого дошкільного віку слід починати з натюрморту. А пізніше,

майже паралельно, ознайомлюємо дошкільнят з пейзажним жанром, оскільки основою для сприймання творів цих жанрів є безпосередні враження від сприйняття краси природи.

Навколишня дійсність своєю красою приваблює дитину, стає джерелом творчих задумів у малюнках. Способом збагачення дитячого малювання у старшому дошкільному віці стає ознайомлення їх з мистецтвом живопису і графіки, спрямування на наслідування зразка креативної поведінки художника на всіх етапах творчого процесу: пошук задуму, реалізація задуму, створення художнього образу та ціннісне ставлення до нього. Педагог розповідає про особливу красу творів живопису і розвиває здатність відчувати, розуміти і переживати її. Студенти мають усвідомити, що алгоритм педагогічної технології складається з таких етапів: живе споглядання світу природи, предметів, людей, розглядання і обговорення творів живопису та графіки, вправи в техніці малювання, виконання творчих завдань.

Зупинимось для прикладу на **малюванні в жанрі «пейзаж»**. Успішність педагогічного супроводження пейзажного малювання зумовлена компетентністю педагога в галузі пейзажного живопису, вдалим відбором творів для розглядання та науково-педагогічною технологією спілкування з дитиною. Здатність дитини до створення виразного пейзажного малюнка формуються поетапно.

I етап: «Вчимося бачити і розуміти красу природи». Його мета – не тільки накопичення зовнішніх вражень, а й психологічна установка на малювання. «Ти не можеш визначитися про що малювати? Поглянь навколо! Скільки всього цікавого! ...». Методика на цьому етапі складається з художніх спостережень, милувань, споглядань, розглядань. *II етап:* «Чого можна навчитися у художників». Його мета – навчити дітей дивитися і розуміти пейзажний твір живопису. Сприймати його як результат творчої діяльності художника. Педагог прагне викликати у дітей бажання наслідувати спосіб світосприймання художника і заохочує спроби дітей діяти, як художник. «Ти не знаєш як малювати пейзаж? Давай разом навчимося у художників. Я поведу тебе в чарівний світ картин. Всі вони про природу. Художники називають свої картини пейзажами. ...». *III етап:* «Вивчаємо секрети художників-пейзажистів». Його мета – корекція зображувальних навичок та вмінь, формування техніки пейзажного малюнка. «У тебе не виходить пейзаж як у художника? Хочеш, дізнаємося разом секрети майстра? Головне у пейзажі – його зміст, про що він, про який куточок природи, світу. Тепер давай поміркуємо над тим, який настрій пейзажу? Секрет – у кольорі, його відтінках. Колір буває холодний і теплий, веселий, сумний, тривожний. Давай попрацюємо з кольорами. Тепер треба подумати, що і де саме знаходиться в картині: що ближче до нас, що в даліні. Пейзаж краще малювати аквареллю, або в техніці «по вологому». *IV етап:* «Переносимо секрети художників-пейзажистів у свої малюнки». Мета його полягає в активізації творчих дій при створенні виразного пейзажного малюнка. Методику становлять творчі завдання, які педагог проектує адекватно до потреб дітей в емоціях, спілкуванні, самовираженні.

Аналогічно проводиться малювання у жанрах «портрет» і «натюрморт», у жанрі книжкової ілюстрації. Наприклад, **малювання у жанрі «портрет»** ставить дитину і педагога в позицію дослідників Світу людей. Інтерес та зацікавленість дитини світом людей, професій, стосунків є рушійною силою і стимулом творчості в цьому виді малювання. При цьому вирішуються такі освітні завдання: збагачувати уявлення дітей про світ людей: стать, вік, заняття, стосунки для формування творчих задумів; ознайомлювати дітей з портретним жанром живопису як джерелом пошуку способів реалізації задуму і створення виразного малюнка; навчити дітей способів створення виразного малюнка; виховувати емоційно-ціннісне ставлення до світу людей та усвідомлення власної цінності в соціумі.

Ми націлюємо студентів, що в світлі Базового компонента дошкільної освіти в Україні доцільно вирішувати це питання також поетапно. *На I етапі:* «Такий цікавий світ людей» педагог реалізує мету стимулювання інтересу дитини до вивчення світу людини. «Ми з тобою живемо серед людей. Вони такі різні. Серед них є чоловіки і жінки, діти, молоді люди, люди похилого віку. Люди мають різну зовнішність, професії. Вони мають різний настрій. Спостерігати і вивчати людей цікаво. Так само цікаво їх малювати.» Тут можна уточнити анатомічну будову тіла людини, відмінності в кольорах очей, волосся, одягу, статі, віку. Діти вивчають власне тіло, його будову, міміку, жести, рухи. Малюють відбиток долоні, стопи.

II етап: «Світ людей у портретному живопису» реалізує головну мету – допомогти дитині усвідомити можливості створення виразного образу людини у малюнку. «Давай поглянемо, як художники малюють людей. Такі картини називають портретом. Ми націлюємо студентів, що краще брати портрети дітей. Портрет має бути динамічний, вписаний в пейзаж чи нескладний сюжет. Цій вимозі відповідають такі портрети: В. Серов «Міка Морозов», Б. Кустодієв «Портрет Ірини Кустодієвої з собакою», М. Жуков «Весела зима» та ін. У портреті діти передусім сприймають зовнішній бік: красивий одяг, динаміку, іноді розуміють настрій героя – радісний, сумний, задумливий. *III етап:* «Вчимося у художників – портретистів» має головну мету – корекцію зображувальної техніки. Вчимо дітей зображати обличчя, передаючи різний настрій, пропонуємо домалювати, доповнити, завершити портрет «Лікаря», «Вчителя», «Кухаря», «Міліціонера» та ін. *IV етап:* «Ми – художники» спрямований на реалізацію мети створення виразного образу людини. Діти малюють на теми «Моя сім'я», «Автопортрет», «Портрет доброї людини», «Переможниця конкурсу краси», «Просто бабуся» та ін.

Педагогічна технологія **малювання в жанрі «натюрморт»** розгортається за такими етапами:

I етап: «Такий цікавий світ предметів». Його мета – залучити дітей до різноманіття світу предметів, який їх оточує. «Давайте поглянемо навколо, навчимося дивитися так, щоб розуміти, відчувати красу і гармонійність предметів». *II етап:* «Подорож у світ натюрморту». Його мета – ознайомити дітей з мистецтвом натюрморту, особливо художника, творчим процесом. «Серед нас є люди особливі, це – художники. Вони дуже уважні і

спостережливі, вміють побачити у звичайному предметі щось цікаве, оригінальне. До того ж вони вміють і люблять фантазувати, вони «оживляють» предмети, розмовляють з ними і роблять це за допомогою кольору, форми, композиції, освітлення. Предмети у натюрморті дібрані не випадково. Вони допомагають один одному краще розповісти про себе, доповнюють один одного, сперечаються, ніби доводять, хто з них красивіший, важливіший. *III етап:* «Вчимося у художників». Його мета – корекція зображувальної техніки, оволодіння виражальними засобами. «Чи хочете ви навчитися бути художниками? Малювати натюрморти. Я охоче допоможу вам. Давайте разом повчимося у художників. Насамперед, натюрморт треба скласти, створити. Це дуже цікавий, захоплюючий процес». Діти разом з педагогом створюють постановки натюрмортів з різних предметів. Малювання відбувається з натури. Педагог має частіше звертатися до натури, порівнювати її із зображенням. *IV етап:* «Предметний світ у малюнках». Його мета – навчити дітей перенесенню уявлень, знань, навичок і творчих умінь для збагачення їх якісним зображенням предметів. «Ви стали справжніми художниками, веселими, сміливими, уважними, спостережливими і вмілими. Я запрошую вас до чудової країни «Малювані». Мешканці цієї країни – Природа, Предмети, Люди чекають на вас. Пензлик, Олівець і Фарби допоможуть вам малювати різні картини».

Малювання в жанрі книжкової ілюстрації. Ілюстрація в дитячій книжці є першим твором мистецтва, який трапляється дитині з раннього віку. Компетентність педагога в галузі мистецтва, книжкової ілюстрації є важливою умовою успішності дитини в цьому жанрі малювання. Алгоритм педагогічної технології складається з розглядання та обговорення ілюстрованих книжок, введення дітей у світ художників-ілюстраторів, творчої діяльності дітей в ілюстративному малюванні. Освітній процес розгортається за етапами.

I етап: «Такий цікавий світ книжок». Його мета полягає у збагаченні уявлень дітей про книжку як результат спільної дії двох майстрів – художника слова і художника малюнка. *II етап:* «Вчимося у художників ілюстраторів». Його мета – корекція зображувальної техніки. Зміст педагогічної роботи визначає інформація: «Як можна розказати книжку малюнком». *III етап:* «Малюємо як художники-ілюстратори». Його мета – активізація творчого потенціалу дитини. Зміст педагогічної роботи визначає установка: «Розкажи книжку своїми малюнками». Дитина може зробити власну книжку із серії малюнків, наприклад, «Малюю улюблену книжку», або взагалі придумати історію, казку і проілюструвати її.

Педагог може запропонувати дітям малювання за музичним твором, насамперед піснею. Найефективнішим засобом художнього виховання є комплексний вплив різних видів мистецтва. На цьому й засновані комплексні заняття, розроблення яких свого часу розпочали російські вчені І. Дзержинська та Т. Казакова [3]. Взаємодія художнього слова, музики, та образотворчого мистецтва підсилює емоційний відгук на ці твори, викликає у дитини бажання самостійно передавати образ.

Усе це складе основу для художньо-продуктивної компетенції майбутніх педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999. – 68 с.
2. Зубарева Н. М. Дети и изобразительное искусство : Натюрморт и пейзаж в эстетическом воспитании детей 5–7 лет. / Н. М. Зубарева. – М., 1969. – 111 с.
3. Казакова Т. Г. Изобразительная деятельность и художественное развитие дошкольников / Т. Г. Казакова. – М., 1983. – 112 с.
4. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: [підручник]. – 2-ге вид. / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур. За заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 376 с. : іл.

Резюме. В статті розкривається содержание художественного образования будущих воспитателей и его значение в руководстве изобразительной деятельностью дошкольников.

Ключевые слова: художественное образование будущих воспитателей, художественное воспитание, средства художественной выразительности, виды и жанры изобразительного искусства, живопись, пейзаж, натюрморт, портрет, графика, книжная иллюстрация, изобразительная деятельность, рисование.

The summary. In the article maintenance of artistic education of future educators and his value opens up in guidance by graphic activity of preschool children.

Key words: artistic education of future educators, artistic education, facilities of artistic expressiveness, kinds and genres of fine art, painting, landscape, still life, portrait, graphic arts, book illustration, graphic activity, drawing.

Одержано редакцією 14.09.2012 р.

УДК: 372.3 (09) (498)

П. ДЕМЕНЬ

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У РУМУНСЬКИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Резюме. У статті розкрито загальні методи проектної педагогіки, а також конкретні рекомендації щодо використання цього методу в практиці румунських дошкільних закладів. Розглянуто особливості даного методу, планування та впровадження проектів на практиці. Одна частина їх стосується підготовчої роботи, інша – практичної діяльності педагога з дітьми.

ЗМІСТ

<i>Алеко О. А.</i> Формування первинного соціального досвіду дитини в родині як педагогічна проблема.	3
<i>Анципирович О. Н.</i> Теоретические и практические аспекты проблемы проектирования средств обучения в музыкальном воспитании детей дошкольного возраста.	6
<i>Безносок О. О., Плахотнік О. В.</i> Науково-методичні засади екологічної освіти і виховання учнів початкової школи.	10
<i>Бондаренко Н. Б., Ляшова Н. М.</i> Особливості організації підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах наступності дошкільного закладу та початкової школи.	13
<i>Войтович О. В.</i> Емоційна культура вихователя як умова ефективної педагогічної діяльності.	17
<i>Врочинська Л. І.</i> Дослідження стану роботи педагогів ДНЗ з виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку.	21
<i>Гаврілова Л. Г.</i> Використання мультимедійних навчально-розвивальних засобів у музично-естетичному вихованні дошкільників.	25
<i>Гецько С. І.</i> Компетентність батьків як умова успішного виховання особливої дитини.	29
<i>Глінчук Ю. О.</i> Використання мультфільму як дидактичного засобу при формуванні елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	32
<i>Горбатова Е. В.</i> Развитие изобразительного творчества старших дошкольников в условиях интеграции содержания дошкольного образования.	36
<i>Горопаха Н. М.</i> Компетентнісний підхід у екологічній освіті дітей дошкільного віку.	39
<i>Дичківська І. М.</i> Поліцентрична сутність мотивації до інноваційної педагогічної діяльності.	43
<i>Доманюк О. М.</i> Організаційно-методичні засади співпраці педагогів і батьків у становленні соціального досвіду дошкільників.	48
<i>Дубинина Д. Н.</i> Формирование коммуникативных умений у детей старшего дошкольного возраста.	52
<i>Зайцева Л. І.</i> Педагогічні умови формування у старших дошкільників знань про об'єкти природно-предметного довкілля.	56
<i>Золотарева Е. К.</i> Системная модель инновационного куррикулума для начальной ступени образования.	60
<i>Кирста Н. Р.</i> Психологічний контекст професійно-орієнтованих дисциплін за фахом «Дошкільне виховання».	66
<i>Ковалев В. Н.</i> Формирование конативной конфликтологической компетенции у студентов психологического факультета.	68
<i>Ковшар О. В.</i> Забезпечення готовності до навчання та наступності в контексті організації передшкільної освіти.	71
<i>Козлюк О. А.</i> Інтегрований підхід до проблеми дитинства.	74
<i>Комарова І. А., Спирин С. В.</i> Игровые основы радиационной безопасности дошкольников.	79
<i>Кондратець І. В.</i> Рефлексія як структурний компонент структури готовності педагога до інноваційної діяльності.	83
<i>Кононко О. Л.</i> Психологічні аспекти впровадження компетентнісного підходу в підготовку фахівців із дошкільної освіти.	86
<i>Косарева Г. М.</i> Клінічні прояви, ознаки та симптоми раннього дитячого аутизму.	90
<i>Косарева О. І.</i> Особливості застосування казкотерапії при подоланні емоційних проблем у дітей.	94
<i>Кравцова Е. Е.</i> Общение и деятельность: теоретико-прикладной аспект.	98
<i>Лазарович Н. Б.</i> Наступність у розвитку обдарованості дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.	99
<i>Луценко І. О.</i> Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей у контексті системно-цілісного підходу.	103
<i>Малашенок М. А.</i> Развитие творческих способностей дошкольников в процессе обучения ручному ткачеству.	106
<i>Маліновська Н. В.</i> Підготовка майбутніх вихователів до формування мотивації навчально-мовленнєвої діяльності старших дошкільників.	110
<i>Маркотенко Т. С.</i> Фразеологізми як засіб формування національних цінностей у студентів.	113
<i>Марчук Г. В.</i> Соціальний досвід як основа соціальної компетентності дошкільників.	117
<i>Мельникова М. С.</i> Становление дошкольника как субъекта двигательной деятельности.	120
<i>Міхєєва О. І.</i> Педагогічні умови розвитку здібності до вирішування у дітей старшого дошкільного віку.	124
<i>Нечай С. П.</i> Музичний фольклор як домінуючий тип художнього сприйняття світу в період дитинства.	128
<i>Одерій Л. Є., Роздимаха А. І.</i> Особливості використання мистецтвознавчої оповіді в мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.	131
<i>Олійник О. М.</i> Система підготовки фахівця дошкільної освіти до театральної-ігрової діяльності та професійної майстерності.	135
<i>Онищук І. А.</i> Розвиток творчого самовираження старших дошкільників у музичній діяльності.	138

Павлов Ю. О. Методологічні підходи до організації профілактичної роботи зі студентською молоддю у формуванні здорового способу життя, упередженні ВІЛ/СНІДу.	142
Павлюк Т. О. Засоби та методи формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.	146
Падалка О. І. Розвиток професійних мотивів у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі формування пріоритетних педагогічних цінностей.	149
Пашико В. Л. Метафора как средство освоения культуры детьми дошкольного возраста.	153
Плахотнік О. В. Формування дружніх взаємин у дітей дошкільного віку.	156
Поніманська Т. І. Підготовка студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку: стан та проблеми.	162
Рего Г. І. Передумови формування методики роботи в інституціях дошкільного виховання Закарпаття (кінця ХІХ – початку ХХ ст.).	166
Руденко Ю. А. Компетентнісний підхід до розвитку увиразнення мовлення майбутніх вихователів.	170
Савченко М. В. Педагогічні умови виховання самостійності дітей дошкільного віку в ігровій діяльності.	173
Садова Т. А. Організація пізнавальної діяльності студентів у сучасному ВНЗ: теоретичний аспект.	176
Семенова Н. І. Формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї.	180
Сидельникова О. Д. Виховання ціннісного самоставлення у дітей дошкільного віку.	184
Синельников В. Б., Данилова Н. И. К вопросу о присвоении универсальных категорий человеческого мышления в дошкольном возрасте.	188
Старжинская Н.С., Тукач В.П. Современные тенденции дошкольного образования в Республике Беларусь.	190
Степанова О. І. Мовленнєва ситуація в системі з розвитку усного монологічного мовлення дошкільників.	193
Стреха Е. А. Проблема преемственности в экологическом образовании детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста.	196
Сузанская Т. Н. «Детский текст»: к вопросу об историко-литературных основах курса детской литературы.	199
Трусова О.Л. Веб-квест як інноваційна інформаційно-комунікаційна технологія вищої школи підготовки майбутніх вихователів.	205
Фасолько Т. С. Теоретичні підходи до проблеми формування асертивної поведінки у дітей дошкільного віку.	208
Шебеко В. Н. Влияние средств физической культуры на развитие личности ребенка.	211
Шелестова Л. В. Формування картини світу дошкільників: проблеми теорії й практики.	215
Яблонська Т. М. Взаємодія викладача та студентів у педагогічній підготовці, побудованій на принципі рольової перспективи.	220
Янциур Л. А. Художня освіта майбутніх вихователів як основа керівництва образотворчою діяльністю дошкільників.	224
Демень П. Можливості використання методу проектів у румунських дошкільних закладах.	227
Жебровська Т. Зустрічі і навчальні діалоги з мистецтвом, або про мистецтво, близьке дітям.	232
Телекі Ю. Минуле та сучасність дошкільних закладів Угорщини.	235
Відомості про авторів.	238